

Kinderen in het verkeer wat maakt hen kwetsbaar?

Sommige mensen zijn in het verkeer extra kwetsbaar, zoals kinderen. In deze factsheet lees je over de ontwikkeling van kinderen en ontdek je wat jij kunt doen om kinderen te helpen in het verkeer. Alleen wanneer alle verkeersdeelnemers onderweg goed samenwerken, kan iedereen veilig over straat.

Veilig aan het verkeer deelnemen, leer je door het opdoen van praktijkervaring. Het is daarom erg belangrijk dat kinderen de kans krijgen om veel te oefenen.

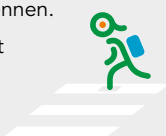
**Ontwikkeling
van kinderen**

Hoe kinderen zich ontwikkelen

Gemiddelde leeftijd

Vanaf 3 jaar kunnen kinderen tegelijkertijd lopen en hun aandacht op andere dingen richten.

Tot 4 jaar kan een kind geen gevaar herkennen. Rennen is moeilijk, vooral als er plots moet worden gestopt.

Vanaf 6 jaar ontwikkelen kinderen het vermogen om zich in een ander te verplaatsen. Met elementen zoals tijd en snelheid, hebben ze nog wel moeite. **Rond 6 jaar** kennen kinderen de functies van stoep, zebrapad en verkeerslicht.

Vanaf 7 jaar kunnen kinderen goed en op een veilige manier van en op hun fiets stappen. **Rond 7 jaar** weten kinderen het verschil tussen links en rechts.

Vanaf 8 jaar beginnen kinderen het inzicht te ontwikkelen tussen veilig en onveilig verkeersgedrag. Pas **vanaf 9 jaar** zijn kinderen in staat om gevaren in te schatten.

3

4

5

6

7

8

9

De ontwikkeling van het werkgeheugen begint bij kinderen **tussen 3 en 6 jaar**. Vanaf dit moment kan je met ze oefenen, zoals 'over drie straten rechtsaf slaan'.

Vanaf 5 jaar zien kinderen of een verkeerslicht rood of groen is. Het onderscheid tussen oranje en rood kan nog lastig zijn.

Tussen 6 en 9 jaar beginnen kinderen het verband tussen oorzaak en gevolg te begrijpen. Bijvoorbeeld dat wanneer het verkeerslicht op rood springt, andere auto's gaan rijden en dat dit tot een botsing kan leiden als zij toch oversteken.

Moeilijke handelingen, zoals balans houden op de fiets terwijl je ook je hand moet uitsteken zijn voor kinderen **tussen 7 en 10 jaar** nog lastig.

Tussen 9 en 13 jaar ontwikkelen kinderen het vermogen om hun eigen gedrag waar te nemen en te beoordelen. Pas rond deze leeftijd zijn zij in staat om te bepalen of zij in een dodehoeksituatie veilig staan.

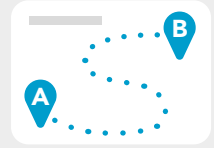
Gemiddelde leeftijd

Tot 10 jaar ontwikkelt bij kinderen het gezichtsveld. Pas na deze leeftijd zijn kinderen goed in staat om vanuit de ooghoeken te kijken. Ingewikkelde verkeerssituaties zijn voor kinderen van deze leeftijd nog steeds erg lastig en moeilijk te overzien.

10

Vanaf 10 jaar zijn de meest belangrijke verkeersregels en -borden bij kinderen bekend: klaar voor het verkeersexamen!

11

Tot 11 jaar hebben kinderen moeite om hun aandacht voortdurend bij het verkeer te houden. Tot deze leeftijd raken zij nog snel afgeleid door bijvoorbeeld reclames, vrienden en de smartphone.

12

Tot 11 jaar staan kinderen soms ineens stil op straat. Hun brein heeft namelijk extra tijd nodig voor het verwerken van informatie. Ook zijn ze snel afgeleid.

13

Tot 14 jaar hebben kinderen moeite met het inschatten van snelheden. Zij denken dat een voertuig langzamer rijdt dan de daadwerkelijke snelheid. Opmerkelijk: vooral jongens schatten snelheden vaak te laag in.

Tijdens de groeispurt **tussen 12 en 14 jaar** hebben jongeren meer moeite met het omgaan met hun emoties en het niet volgen van opwellingen die bij ze opkomen. Telefoongebruik is voor jongeren meer gewoontegedrag dan voor volwassenen.

14

De grootste vooruitgang op het gebied van fietsvaardigheid boeken kinderen voor hun **10^e levensjaar**, maar **tot 14 jaar** blijft deze toenemen.

Tot 16 jaar leveren ingewikkelde verkeerssituaties nog regelmatig problemen op. Volledige controle over het lichaam is voor **pubers** die in een groeispurt zitten soms lastig. Leeftijdsgenoten worden steeds belangrijker en dit heeft invloed op hun verkeersgedrag. Zij fietsen bijvoorbeeld graag met z'n drieën naast elkaar of gaan helemaal op in elkaars verhalen en grapjes.

16

Pubers nemen in het verkeer meer risico dan andere leeftijdsgroepen. Dit komt doordat zij (onterecht) verwachten dat de risico's die zij nemen, belangrijke voordelen opleveren.

18

Tot 23/25 jaar ontwikkelen jongeren zich nog. De mentale ontwikkeling verloopt namelijk in diverse groeispurten.

20

Kinderen – van alle leeftijden - vinden het moeilijk om voorrangregels toe te passen. Denk bijvoorbeeld aan voorrangregels die gelden bij onverharde wegen en dat recht door op dezelfde weg voorgaat. Hierbij geldt wel dat hoe jonger het kind is, hoe moeilijker hij het vindt om juist voorrang te verlenen.

25

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo. Bovenstaande ontwikkelijn is daarom een richtlijn.

Of kinderen veilig over straat kunnen, hangt af van de manier waarop wij als volwassenen ons in het verkeer gedragen. Volwassenen en in het bijzonder (groot)ouders, hebben dus een belangrijke voorbeeldrol. Door extra alert te zijn op kinderen in het verkeer en door met hen te oefenen, help je ongevallen te voorkomen.

“Een lagere rijnsnelheid maakt het mogelijk om beter in te spelen op het gedrag van kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals kinderen. Vandaar dat veel woonwijken inmiddels 30 km-gebieden zijn.”

Freek Smit, Verkeerskundige Veilig Verkeer Nederland

Wist je dat...

...kinderen niet alles wat zij leren direct foutloos kunnen toepassen?

Leren gaat met vallen en opstaan en gebeurt dus niet rechtlijnig. Ook is het zo dat wanneer je iets aan het leren bent, je volledige aandacht hiernaar uitgaat. Een kind dat leert fietsen is druk bezig met de techniek van het fietsen en heeft daardoor geen ruimte in zijn hoofd om ook nog goed op de omgeving te letten. Veilig verkeersgedrag wordt dus langzaam maar zeker aangeleerd.

...kinderen leren door anderen te imiteren?

Kinderen leren pas zodra zij zelf aan de betreffende informatie toe zijn, zowel fysiek als mentaal. Hierbij geldt ook dat zij leren door mensen in hun omgeving te imiteren. Dit betekent dat volwassenen zich ook in het verkeer bewust moeten zijn van hun voorbeeldfunctie, zeker wanneer er kinderen in de buurt zijn.

...kinderen geluiden niet goed kunnen lokaliseren?

Kinderen horen goed, maar ze weten vaak niet waar een geluid exact vandaan komt. Ook kunnen ze verkeerde conclusies trekken. Het geluid dat van een nabije auto afkomstig is, kunnen zij bijvoorbeeld onterecht koppelen aan een auto die nadert. Dit kan zorgen voor gevaarlijke situaties en daarom dien je als bestuurder altijd alert te zijn.

...kinderen bovengemiddeld impulsief zijn?

Hoe jonger we zijn, hoe impulsiever ons gedrag is. Kinderen zijn daarom beperkt in staat om goed na te denken voordat zij iets doen. Juiste inschattingen maken, prioriteiten stellen en vooruit plannen zijn vaardigheden die bij kinderen nog in ontwikkeling zijn.

...kinderen een langere reactietijd hebben dan volwassenen?

Zodra tijdens het oversteken de omstandigheden veranderen, bijvoorbeeld een auto die de hoek om komt, hebben kinderen de neiging om plotseling stil te staan. En een beweging die is ingezet, kunnen kinderen moeilijk aanpassen. Ook de wat moeilijkere functies, zoals plannen en efficiënt gedrag, zijn bij kinderen nog in ontwikkeling. In de praktijk betekent dit dat kinderen meer tijd nodig hebben voor het verwerken van informatie dan volwassenen.

...kinderen niet alles zien?

Doordat kinderen nog niet volledig volgroeid zijn, kunnen zij niet altijd over iets heen kijken. Zoals over geparkeerde auto's, vuilniscontainers en bloembakken. Dit betekent dat zij, bijvoorbeeld tijdens het spelen, plotseling de straat op kunnen rennen.

Dit kun jij doen!

1. Wees extra oplettend en pas je snelheid aan als er kinderen in de buurt zijn.
2. Geef kinderen de ruimte, wees duidelijk en geduldig.
3. Geef het goede voorbeeld. Kinderen leren door te imiteren.
4. Heb je zelf (klein)kinderen? Oefen zo vaak mogelijk met ze en laat ze voldoende ervaring opdoen.

Veilig Verkeer Nederland

Met dank aan

Ontwikkelingspsychologen Annemarie Sijtsma en Fanny Wybenga voor hun input en feedback.

Bronnen

- Barton, B.K. & Schwebel, D.C. (2007). *The roles of age, gender, inhibitory control, and parental supervision in children's pedestrian safety*. In: Journal of Pediatric Psychology, vol. 32, nr. 5, p. 517-519.
- Biassoni, F., Bina, M., Confalonieri, F. & Ciceri, R. (2018). *Visual exploration of pedestrian crossings by adults and children: Comparison of strategies*. In: Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour, vol. 56, p. 227-235.
- Boon, T. (2013). *Kind in ontwikkeling*.
- CROW publicatie 153: Handboek ontwerpen voor kinderen, Ede, november 2000.
- De nieuwe normmens prof. Ir. E. Asmussen/ POV Zuid Holland, 1996.
- Demetre, J.D. (1997). *Applying developmental psychology to children's road safety: Problems and prospects*. In: Journal of Applied Developmental Psychology, vol. 18, nr. 2, p. 263-270.
- European Commission, Children, European Commission, Directorate General for Transport, February 2018.
- Foot, H.C., Thomson, J.A., Tolmie, A.K., Whelan, K.M., et al. (2006). *Children's understanding of drivers' intentions*. In: British Journal of Developmental Psychology, vol. 24, p. 20.
- Kinderen Onderweg; Stichting Kinderen Voorrang, Amsterdam 1997.
- Reyna, V.F. & Farley, F. (2006). *Risk and rationality in adolescent decision making: implications of theory, practice en public policy*. In: Psychological Science in the public interest, vol. 7, nr. 1, p. 50.
- Schieber, R.A. & Thompson, N.J. (1996). *Developmental risk factors for childhood pedestrian injuries*. In: Injury prevention : journal of the International Society for Child and Adolescent Injury Prevention, vol. 2, nr. 3, p. 228-236.
- SLO (2017). *Jonge kind executieve functies kaarten V 1.0*.
- Smidts, D. & Huizinga, M. (2017). *Gedrag in uitvoering*. Amsterdam: Nieuwezijds.
- Smidts, D. (2017). *Zelfsturing en het kinderbrein. Executieve functies in ontwikkeling*. Maart 2017.
- Straten voor kinderen, Stichting Kinderen Voorrang, Amsterdam, juni 1997.
- SWOV (2019). *Kinderen van 0-14 jaar*. SWOV-factsheet, juli 2019, Den Haag.
- SWOV Rapport R 2008- 6 Verkeersveiligheid van kinderen. Drs. A. Rijk.
- Twisk, D., Wesseling, S., Vlakveld, W., Vissers, J., et al. (2018). *Higher-order cycling skills among 11- to 13-year-old cyclists and relationships with cycling experience, risky behavior, crashes and self-assessed skill*. In: Journal of Safety Research, vol. 67, p. 137-143.
- Vissers, J.A.M.M., Nägele, R.C., Kooistra, A.B., Betuw, A.J.M. van, et al. (2005). *Leerdoelendocument Permanente Verkeerseducatie*. TT04-056. Traffic Test, Veenendaal.
- Wann, J.P., Pulter, D.R., Purcell, C. (2011). *Reduced sensitivity to visual looming inflates the risk posed by speeding vehicles when children try to cross the road*. In: Psychological Science, vol. 22, nr. 4.
- Zeuws, L., Vansteenkiste, P., Ducheyne, F., Greet, C., et al. (2016). *Development of cycling skills in 7- to 12-year-old children*. In: Traffic Injury Prevention, vol. 17, nr. 7, p. 736-742.

bekijk bronnen